

گزارش نشست «شیوه‌های تبیین و پاسخگویی به شبهات از سخنگاه نماز جمعه»

میعاد عباسی ✓

حضرت زهرا علیها السلام، مهم‌ترین نکته در خطبهٔ نماز جمعه را «انتخاب موضوع» دانست و برای آن، دو معیار اساسی برشمرد:

- بررسی همهٔ دشمن.
- دغدغه‌های رهبر شهید انقلاب.

وی در این خصوص هشدار داد: «بی‌توجهی به این دو معیار (بررسی همهٔ دشمن و دغدغه‌های رهبر شهید انقلاب)، سبب می‌شود موضوعات سخنرانی و خطبه‌ها هیچ ارتباطی با مسائل روز نظام اسلامی نداشته باشد».

ایشان با ذکر تجربه‌ای از حضور خود در هیئت‌های عزاداری افزود: «در بررسی حدود صد سخنرانی، با نکات نگران‌کننده‌ای مواجه شدیم؛ برای نمونه، موضوعاتی مطرح می‌شد که طرح آن‌ها در دوران پیش از انقلاب نیز ممکن بود. پس از تحولات اخیر از جمله حملهٔ اسرائیل و آمریکا علیه ایران و شهادت بسیاری از عزیزان، حتی یک خاطره یا جریان از

نشست علمی با موضوع «شیوه‌های تبیین و پاسخگویی به شبهات از سخنگاه نماز جمعه»، روز سه‌شنبه ۱۳ آبان ۱۴۰۴، با حضور حجت‌الاسلام و المسلمین راجی به عنوان کارشناس و سخنران مدعو، و حجت‌الاسلام باقری در جایگاه دبیر جلسه و با حضور جمعی از علاقه‌مندان برگزار شد.

در ابتدای این نشست، حجت‌الاسلام باقری، دبیر جلسه، با اشاره به تقارن این نشست با ایام فاطمیه، بیان کرد: «فرا رسیدن ایام شهادت حضرت زهرا علیها السلام را تسلیت عرض نموده و حضور حجت‌الاسلام و المسلمین راجی را در این نشست خیرمقدم می‌گوییم».

ایشان سپس از سخنران مدعو برای ارائهٔ مباحث دعوت به عمل آورد.

معیارهای انتخاب موضوع در خطبه‌ها و ضرورت دغدغه‌مندی

حجت‌الاسلام و المسلمین راجی در ابتدای سخنان خود، ضمن تسلیت ایام شهادت

وی با بیان اینکه پاسخگویی به شبهات باید رویکردی آفندی و پدافندی داشته باشد، حجم شبهات را بسیار گسترده ارزیابی کرد و افزود: «ما با حدود ۲۵۰۰ شبهه مواجهیم که اگر خطیب بخواهد هفته‌ای یک‌بار به آن‌ها پاسخ دهد، چندین دهه زمان نیاز است». بر این اساس، ایشان شبهات را در شش محور اصلی دسته‌بندی کرد: ۱. دوران پهلوی (۳۳۰ شبهه)، ۲. کارآمدی (۳۷۰ شبهه)، ۳. محور مقاومت (۱۳۰ شبهه)، ۴. ریشه مشکلات (خودرو، فقر، فساد و غرب)، ۵. دشمن‌شناسی (جنايات دشمن، افول دشمن و موضوع زن)، ۶. شخصیت رهبری (۷۰ شبهه).

حجت‌الاسلام راجی با انتقاد از رویکرد حوزه‌های علمیه در تبیین ولایت فقیه تصریح کرد: «اشتباه ما در حوزه‌های علمیه این است که تمرکز خود را صرفاً بر اثبات مشروعیت فقهی و روایی (مانند مقبوله عمر بن حنظله) می‌گذاریم؛ درحالی‌که برای نسل جوان، اصل «کارآمدی ولی فقیه» در اولویت قرار دارد و باید به آن پرداخته شود».

قاعده‌سازی و متدولوژی پاسخ به شبهات محور مقاومت

ایشان در بخش پایانی نشست، برای ایجاد بازدارندگی رسانه‌ای، راهکار تدوین «اصول و قواعد پاسخگویی» را پیشنهاد داد و بیان کرد:

«ما باید قواعدی جامع از دل آیات و روایات استخراج کنیم تا بتوانیم با یک منطق مستحکم، انبوهی از شبهات (مانند ۳۳ شبهه حوزه پهلوی) را در زمان کوتاهی پاسخ دهیم».

جنگ ۱۲ روزه نشنیدم؛ و فرد به بیان حکایتی از قرون گذشته بسنده می‌کرد. وی با تأکید بر لزوم تبیین مواضع رهبر شهید انقلاب خاطرنشان کرد: «صاحبان تربیون موظفاند جریان تبیین را با قدرت استمرار بخشند».

ایشان با اشاره به درایت رهبر شهید انقلاب در مسئله حجاب و پرهیز از برخورد‌های احساسی فرمود: «تجربه میدانی ما نشان داد که حضور در محیط‌های آموزشی، حتی در مدرسی که با چالش کشف حجاب مواجه بودند، با رویکرد تبیینی، عموماً با استقبال و همراهی مخاطبان پایان می‌یافت». وی همچنین از انتخاب موضوعات بدیهی در خطبه‌ها نیز انتقاد کرد و گفت:

«در یکی از خطبه‌ها شاهد بودم که موضوع بحث، اثبات شهادت امام حسین (ع) بود؛ درحالی‌که هیچ‌یک از مستمعین در این مسئله تردیدی ندارند و نیازی به طرح چنین مباحث بدیهی نیست».

ایجاد بازدارندگی و دسته‌بندی محورهای شبهات

سخنران جلسه در بخش دیگری از بیانات خود، به مقایسه بازدارندگی در عرصه‌های نظامی و رسانه‌ای پرداخت و اظهار داشت: «در دوران جنگ تحمیلی، به دلیل فقدان قدرت بازدارندگی، دشمن به راحتی شهرهای ما را بمباران می‌کرد؛ اما امروز به سطحی از توانمندی رسیده‌ایم که دشمن از هرگونه تجاوزی پشیمان خواهد شد». با این حال در عرصه رسانه، به دلیل ضعف در بازدارندگی، دشمن در جریان اعتراضات توانست ۱۷۰۰۰ خبر دروغ منتشر کند.

وی با اشاره به شبهات پیرامون محور مقاومت، نمونه‌هایی از این دست را مطرح کرد؛ از جمله: «صرف سرمایه‌های کشور برای محور مقاومت»، «ادعای عزاداری غزه در پی اعدام صدام»، یا «سلاح‌هایی که جبهه النصره داشت و جوان‌های ما را می‌کشت همان سلاح‌هایی است که ما به حماس دادیم؟» ایشان برای پاسخگویی به سؤالاتی از این که «چرا ایران به محور مقاومت کمک می‌کند؟»، دو روش را متصور دانست: نخست، پاسخگویی مصادقی و تک‌به‌تک و دوم، روش قاعده‌مند.

وی در پایان تأکید کرد: «باید طوری به شبهات جواب دهیم که توپ در زمین حریف برود.»

این نشست با تبیین شیوه‌های نوین در ساماندهی محتوای خطبه‌های نماز جمعه به پایان رسید. در جمع‌بندی مباحث تأکید شد که امامان جمعه و مبلغان باید از انتخاب موضوعات تکراری و بی‌ارتباط با شرایط روز پرهیز کرده و خطبه‌های خود را بر پایه خنثی‌سازی هجمه‌های رسانه‌ای دشمن و دغدغه‌های رهبر شهید انقلاب استوار سازند. همچنین، حاضران در این جلسه به این توافق دست یافتند که رویارویی با حجم عظیم شبهات، نیازمند تدوین قاعده‌ای اصولی و کلان است تا بتوان به جای پاسخ‌های مقطعی، با ایجاد بازدارندگی رسانه‌ای، واکنشی جامع و تهاجمی به جبهه معارض ارائه کرد.